

Yksityisenä perhepäivähoitajana toimiminen

11/2025

Sisällysluettelo

1.	Yksityistä perhepäivähoitoa koskeva lainsäädäntö ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	2
1.1.	Perhepäivähoitajia koskeva lainsäädäntö	2
1.2.	Varhaiskasvatussuunnitelma ja toiminnan suunnittelu	4
1.3.	Henkilöstömitoitus	5
1.4.	Varhaiskasvatuksen tietovaranto	5
2.	Toiminnan aloittaminen	6
3.	Laadittavat suunnitelmat	7
3.1.	Omavalvontasuunnitelma	7
3.2.	Pelastus- ja turvallisuussuunnitelma	8
3.3.	Vuosisuunnitelma	9
3.4.	Lääkehoitosuunnitelma	9
3.5.	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	10
3.6.	Suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	10
3.7.	Kestävän kehityksen suunnitelma	11
3.8.	Tietosuojaseloste	11
4.	Mikkelin toimintatavat	12
4.1.	Kunnan rooli ja yhteystiedot	12
4.2.	Yhdistystoiminta	14
4.3.	Hoitosopimukset ja -maksut	14
4.4.	Lapsen tuki yksityisessä perhepäivähoidossa	15

1. Yksityistä perhepäivähoitoa koskeva lainsäädäntö ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa kunnallisesti ja yksityisesti. Sekä yksityistä että kunnallista varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Perhepäivähoitaja on varhaiskasvatuksen ammattilainen, joka toteuttaa varhaiskasvatustoimintaa kotonaan. Yksityisen perhepäivähoitajan toteuttaman varhaiskasvatustoiminnan tulee täyttää sama vaatimustaso, kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Yksityistä perhepäivähoitoa säädellään Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja perhepäivähoitajan tulee noudattaa toiminnassaan sekä valtakunnallisia että kunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (OPH, 2022 & Mikkelin kaupunki, 2022). Seuraavissa kappaleissa avataan perhepäivähoidon standardeja Varhaiskasvatuslain (540/2018) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022) näkökulmasta.

1.1. Perhepäivähoitajia koskeva lainsäädäntö

Yksityiseksi perhepäivähoitajaksi ryhtyvän tulee tutustua kattavasti alaa koskevaan lainsäädäntöön. Varhaiskasvatuslain (540/2018) näkökulmasta perhepäivähoitajan tulee kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

3§ Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;

2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti; [\(16.12.2021/1183\)](#)

3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;

4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;

5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;

6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;

7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;

8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;

9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;

10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

10§ Varhaiskasvatusympäristö

Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.

11§ Ravinto ja ruokailu

Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille.

20§ Osallisuus ja vaikuttaminen

Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

Lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

29§ Perhepäivähoitaja

Kelpoisuusvaatimuksena perhepäivähoitajan tehtäviin on tehtävään soveltuva ammattitutkinto tai muu alalle soveltuva koulutus.

40 § Salassapito

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain [\(621/1999\)](#) salassapitoa ja asianosaisen tiedonsaantioikeutta sekä tiedon antamista salassa pidettävistä asiakirjoista koskevia säännöksiä sovelletaan myös yksityisen palveluntuottajan järjestämässä tai tuottamassa varhaiskasvatuksessa.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskevat tiedot sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Tämän lain 23 §:ssä tarkoitettu lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä.

43§ Yksityinen varhaiskasvatus

Yksityisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jonka yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys tuottaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla. Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.

43a§ Yksityisen varhaiskasvatuksen harjoittamisen yleiset edellytykset

Palveluntuottajan tulee täyttää koko toiminnan ajan seuraavat yleiset edellytykset:

1) palveluntuottaja ei ole konkurssissa ja, jos hän on yksityinen henkilö, hän on täyttänyt 18 vuotta eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu eikä hän ole liiketoimintakiellossa;

2) palveluntuottaja ei ole käyttänyt määräämisvaltaa yhteisössä, joka on viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana asetettu konkurssiin;

3) palveluntuottajalla ei ole ulosotossa verovelkoja tai muita julkisia velkoja, velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuustodistuksin eikä muita sellaisia veroihin tai lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin

liittyvien velvollisuuksien laiminlyöntejä tai ulosotossa muita hänen maksukykyynsä nähden vähäistä suurempia velkoja, jotka vaarantavat palveluntuottajan luotettavuuden;

4) palveluntuottajan aikaisemmassa toiminnassa ei ole todettu vakavia puutteita asiakasturvallisuudessa tai, jos tällaisia puutteita on ollut, valvontaviranomaisen aikaisemmat huomautukset ja määräykset ovat johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen ja epäkohtien poistamiseen.

Jos 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa seikoissa tapahtuu muutoksia, on muutoksista ilmoitettava viipymättä kirjallisesti päiväkotitoiminnan osalta lupaviranomaiselle ja perhepäivähoidon osalta kunnan monijäseniselle toimielimelle siinä kunnassa, jossa palveluja tuotetaan.

Mitä 43 §:ssä ja 1 momentissa säädetään palveluntuottajasta, koskee myös sitä, joka omistuksen, sopimuksen tai muun järjestelyn perusteella käyttää määräämisvaltaa palveluntuottajan puolesta. Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, luvanhaltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä.

Perhepäivähoitajan on siis pidettävä huolta, että hänen tuottamansa varhaiskasvatustoiminta täyttää lain vaatimat varhaiskasvatuksen tavoitteet, ja että varhaiskasvatusympäristö sekä perhepäivähoidossa tarjottava ruoka on lain edellyttämän standardin mukainen. Lasten ja heidän huoltajiensa on oltava osallisia toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja heitä koskevassa päätöksenteossa. Lapsiin ja asiakasperheisiin liittyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Perhepäivähoitajan tulee koko toimintansa ajan täyttää yksityisestä palveluntuottajasta säädetty yleiset velvoitteet.

1.2. Varhaiskasvatussuunnitelma ja toiminnan suunnittelu

Kaikkien varhaiskasvatustoimijoiden tulee Varhaiskasvatuslain (540/2018, 21§) mukaan varhaiskasvatustoimintaa toteuttaessaan noudattaa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (OPH, 2022), jossa määritellään varhaiskasvatuksen keskeisiä sisältöjä. Tämä koskee myös yksityisiä perhepäivähoitajia. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelma (Mikkelin kaupunki, 2022) täydentää valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (OPH, 2022) paikallisilla lisäyksillä, joten yksityisen perhepäivähoitajan tulee tuntea myös paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi jokaiselle lapselle on Varhaiskasvatuslain (540/2018, 23§) mukaan laadittava yhdessä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu). Varhaiskasvatussuunnitelmassa on otettava huomioon lapsen etu, yksilölliset tarpeet, vahvuudet, mielenkiinnon kohteet ja mielipide (OPH, 2022, s. 12). Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan joka vuosi ja se tulee arvioida vähintään kerran vuodessa, ellei arvioinnille tule aihetta useammin (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 23§). Mikkelissä

yksityiset perhepäivähoitajat ovat käyttäneet varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen Mikkelin kaupungin yksityisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelmapohjaa.

1.3. Henkilöstömitoitus

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta säädetään Valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta (753/2018). Perhepäivähoitajalla saa olla samanaikaisesti paikalla 4 varhaiskasvatusikäistä lasta, mikä sisältää myös hoitajan omat alle kouluikäiset lapset. Lasten lukumäärää ei saa ylittää edes hetkellisesti. Kahden perhepäivähoitajan perhepäiväkodissa saa olla 8 varhaiskasvatusikäistä lasta ja kolmen perhepäivähoitajan perhepäiväkodissa 12 varhaiskasvatusikäistä lasta. (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, 753/2018.)

1.4. Varhaiskasvatuksen tietovaranto

Sekä kunnan että yksityisen varhaiskasvatustoimijan tulee tallentaa lastensa tiedot varhaiskasvatuksen tietovarantoon, Vardaan. Sen tarkoituksena Varhaiskasvatuslain (540/2018, 66§) mukaan on:

- 1) mahdollistaa varhaiskasvatustietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen henkilön itsensä tai tämän laillisen edustajan ja tietoja tarvitsevien viranomaisten ja tutkijoiden käytettäväksi;*
- 2) turvata tässä laissa määriteltyjen varhaiskasvatustietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa;*
- 3) edistää oikeaan ja riittävään tietoon perustuvaa varhaiskasvatuksen kehittämistä ja päätöksentekoa.*

Yksityisen perhepäivähoitajan vastuulla on siis rekisteröityä Varda-käyttäjäksi, ja siirtää lastensa tiedot tietovarantoon.

2. Toiminnan aloittaminen

Yksityiseksi perhepäivähoitajaksi ryhdytään tekemällä kunnalle kirjallinen ilmoitus. Varhaiskasvatuslain (540/2018, 44§ & 44e§) mukaan ilmoituksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- palveluntuottajan nimi, henkilötunnus (tai yritys - ja yhteisötunnus), yhteystiedot sekä yrityksen toimitusjohtajan tai muun liiketoiminnasta vastaavan henkilön nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot,
- niiden toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot, joissa toiminta on tarkoitus aloittaa,
- palvelujen toimintamuoto ja tuottamistapa sekä niiden suunniteltu laajuus kussakin toimipaikassa,
- varhaiskasvatuspaikkojen lukumäärä kussakin toimipaikassa,
- toimipaikan henkilöstön määrä ja tehtävä toimipaikassa,
- toiminnan suunniteltu aloittamispäivä,
- asiakasasiakirjojen säilyttämispaikka, selvitys asiakasrekisterinpidon keskeisistä periaatteista ja rekisterinpidosta vastaava henkilö ja tietosuojavastaava ja
- selvitys siitä, että toimipaikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen Varhaiskasvatuslain (540/2018) 3 a luvussa säädetyn mukaisesti.

Mikkelin kaupungilla on käytössä lomake kirjallisen ilmoituksen tekemiseen. Lomake lähetetään kunnan yksityistä varhaiskasvatusta valvovalle viranomaiselle sähköpostitse tai postitettuna.

Kirjallisen ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen kunnan valvontaviranomainen tekee perhepäivähoitajan kotiin tarkastuskäynnin (ks. Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 44e §, Aluehallintovirasto, 2023, s. 13). Tarkastuskäynnillä perhepäivähoitaja esittää valvontaviranomaiselle:

1. Lasten kanssa työskentelevän rikostaustatodistuksen,
2. Tutkintotodistuksen,
3. Omavalvontasuunnitelman (ks. 3.1. Omavalvontasuunnitelma),
4. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelman (ks. 3.2. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelma) sekä
5. Todistuksen vastuuvakuutuksesta,
6. Mahdolliset muut viranomaistahojen antamat lausunnot (esim. terveyssuojelu- tai pelastusviranomaisen lausunto)

Valvontakäynnillä täytetään yhdessä perhepäivähoitajan ja valvontaviranomaisen toimesta valvontalomake ja fyysisen toimintaympäristön lomake. Kun kunta on hyväksynyt perhepäivähoitajan, saa hän aloittaa yksityisen varhaiskasvatustoiminnan harjoittamisen perhepäivähoitajana.

3. Laadittavat suunnitelmat

Yksityisen perhepäivähoitajan tulee laatia tietyt suunnitelmat toimiakseen kunnan hyväksymänä yksityisenä palveluntuottajana. Osa laadittavista suunnitelmista edellytetään Varhaiskasvatustalakiin (540/2018) perustuen ja osa taas Varhaiskasvatustal suunnitelman perusteisiin (Mikkelin kaupunki, 2022) vedoten. Myös muut lait ja asetukset vaikuttavat yksityiseen varhaiskasvatustal toimijaan, ja esimerkiksi EU:n yleiseen tietosuojatukseen (GDPR, 2016) vedoten yksityinen perhepäivähoitaja on veloitettu laatimaan toiminnastaan tietosuojaselosteen.

Osa suunnitelmista on esitettävä kunnan valvontaviranomaiselle jo ensimmäisen tarkastuskäynnin yhteydessä ja loput suunnitelmista palveluntuottaja voi työstää myös palveluntuottajaksi hyväksymisen jälkeen. Ohjeistukset tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta, suunnitelmasta lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kestävän kehityksen suunnitelmasta koskevat uusia aloittavia yksityisiä perhepäivähoitajia. Ennen vuotta 2025 aloittaneiden yksityisten perhepäivähoitajien ei tarvitse laatia suunnitelmia uudelleen päivitettyjen ohjeistusten mukaan, mikäli ne ovat sisällöltään uusien ohjeistusten mukaiset.

3.1. Oma valvontasuunnitelma

Varhaiskasvatustal lain (540/2018, 48§) mukaan yksityisen palveluntuottajan on laadittava oma valvontasuunnitelma toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi. Oma valvontasuunnitelman tulee olla julkisesti nähtävillä ja sen toteutumista on seurattava. Oma valvontasuunnitelma on myös päivitettävä vähintään kerran vuodessa. Mikkelissä yksityiset perhepäivähoitajat käyttävät oma valvontasuunnitelman laatimiseen Valviran oma valvontasuunnitelmapohjaa. Suunnitelman tulee olla laadittuna jo ennen palvelutuottajaksi hyväksymistä ja se esitetään valvontaviranomaiselle ensimmäisen tarkastuskäynnin, eli palvelutuottajaksi hyväksymisen, yhteydessä.

3.2. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelma

Yksityisen perhepäivähoitajan tulee laatia toimipisteellensä pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat (ks. Mikkelin kaupunki, 2022, s.25). **Pelastussuunnitelman** tarkoituksena on riskien arviointi sekä kartoittaminen ja vaarojen ennaltaehkäisy. Sillä myös varaudutaan vaaratilanteissa toimimiseen (Pelastustoimi, n.d.). Mikäli perhepäivähoitaja asuu taloyhtiössä, johon on jo laadittu pelastussuunnitelma, voi perhepäivähoitaja käyttää tätä omana pelastussuunnitelmanaan. Lisätietoa ja -apua pelastussuunnitelman laatimiseen voi saada Pelastustoimen sivuilta: [Pelastussuunnitelma | Pelastustoimi](#).

Turvallisuussuunnitelma kuvaa pelastussuunnitelmaa laajemmin mahdollisia toimintaan liittyviä riskejä sekä niihin varautumista. Opetushallituksen (n.d.b) mukaan varhaiskasvatuksen turvallisuustyön organisoinnissa tulisi ottaa huomioon esimerkiksi lapsen luovutustilanteet, onnettomuustilanteet ja tapaturmat, lasten lääkintä, hygieniä ja lelut, lasten ulkoilu ja retket sekä lapsen katoamistilanteet. Näitä teemoja on tärkeää avata perhepäivähoitajan turvallisuussuunnitelmassa. Opetushallitus (n.d.a) ohjeistaa lisäksi turvallisuuskansion laatimiseen. Mikkelin kaupunki ei edellytä perhepäivähoitajaa laatimaan turvallisuuskansiota, mutta ohjeistaa sisällyttämään sen teemoja turvallisuussuunnitelmaan: turvallisuussuunnitelmassa kuvataan muun muassa tietosuojaan ja -turvallisuuteen, työhyvinvointiin ja vaaratilanteiden toimintaohjeisiin liittyvät tiedot. Lue lisää turvallisuustyöstä ja turvallisuuskansiosta varhaiskasvatuksessa Opetushallituksen sivuilta: [Varhaiskasvatuksen turvallisuustyön organisointi ja johtaminen | Opetushallitus](#) ja [Malli turvallisuuskansiosta | Opetushallitus](#).

Koska turvallisuussuunnitelma käsittelee osin samoja aiheita kuin pelastussuunnitelma, voi perhepäivähoitaja sisällyttää pelastussuunnitelman osaksi turvallisuussuunnitelmaa. Pelastus- ja turvallisuussuunnitelman tulee myös olla laadittuna ennen palvelutuottajaksi hyväksymistä, ja ne esitetään valvontaviranomaiselle ensimmäisen tarkastuskäynnin, eli palveluntuottajaksi hyväksymisen, yhteydessä.

3.3. Vuosisuunnitelma

Perhepäivähoitajan tulee laatia toiminnastaan vapaamuotoinen vuosisuunnitelma (ks. Mikkelin kaupunki, 2022, s. 25). Vuosisuunnitelma toimii esimerkiksi runkona toimintakauden pedagogiikalle ja siinä otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet ja perheiden tarpeet. Vuosisuunnitelmassa kuvataan, millaisilla toimintaperiaatteilla yksikössä toteutetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022) sisältöjä muun muassa pedagogiikan, vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen sekä arvioinnin näkökulmista.

3.4. Lääkehoitosuunnitelma

Etelä-Savon hyvinvointialue (Eloisa) on laatinut yhteistyössä alueensa kuntien kanssa mallipohjan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmalle. Kaikilla toimintayksiköillä tulee olla käytössä Eloisan nimetyn lääkärin hyväksymä asiakirja. Kukin varhaiskasvatusyksikkö suunnittelee lääkehoitosuunnitelman pohjalta lääkehoidon kannalta tarpeelliset toimenpiteet yksittäisen lapsen tarpeen mukaan. Perhepäivähoitajan tehtävänä on varmistaa, että toimintayksikössä lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on tarvittava osaaminen, ja että olosuhteet ovat oikeanlaiset lääkehoidon toteuttamiselle.

Yksityisten perhepäivähoitajien tulee laatia omat lääkehoitosuunnitelmansa Eloisan mallipohjaa käyttäen. Yksikön suunnitelma tulee toimittaa tarkistukseen sähköisenä osoitteeseen [pietari.perkinen\(at\)etelasavonha.fi](mailto:pietari.perkinen(at)etelasavonha.fi). Lääkehoitosuunnitelma tulee tarkistuttaa viiden vuoden välein ja päivitettävä tarpeen mukaan.

Lääkehoitosuunnitelman perustana on Sosiaali- ja terveysministeriön (2021) julkaisu.

3.5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan (OPH, 2022, s. 9) varhaiskasvatuksen perustana on inklusion periaatteiden mukaisesti kaikkien lapsien yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtaaminen ja kohtelu. Varhaiskasvatuksen ydintehtävä on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022, s. 16) näkökulmasta edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymiseltä. Myös Varhaiskasvatuslain (540/2018, 3§) näkökulmasta varhaiskasvatuksen keskeisenä tehtävänä on edistää yhdenvertaisuutta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö varhaiskasvatuksessa on jatkuva prosessi, joka edellyttää toimijoilta suunnitelmallisuutta, ja eriarvoistavien toimintatapojen sekä rakenteiden purkamiseen on pyrittävä. Yksityinen perhepäivähoitaja Mikkeliissä laatii tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman käyttäen pohjanaan Tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen valmista suunnitelmapohjaa. Ohjeita toiminnalliseen tasa-arvosuunnitteluun koulutuksineen löydät Opetushallituksen sivuilta: [Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu | Opetushallitus](#).

3.6. Suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022, s. 35) mukaan lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä: ”Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä”. Mikkelin kaupunki edellyttää Varhaiskasvatussuunnitelmassaan (2022, s. 25) varhaiskasvatustoimijoita laatimaan suunnitelman lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Yksityinen perhepäivähoitaja laatii suunnitelman käyttäen Mikkelin kaupungin suunnitelmapohjaa. Lomakkeelle tulee esimerkiksi määritellä, mitä väkivallalla, kiusaamisella ja häirinnällä tarkoitetaan, keinot niiden ennaltaehkäisyyn yksilö-, yksikkö ja yhteisötasolla sekä laatia toimintaohje tilanteisiin puuttumiselle.

3.7. Kestävän kehityksen suunnitelma

Varhaiskasvatustalain (540/2018, 12§ & 19§) ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022) mukaan varhaiskasvatus perustuu kestävän elämäntavan kunnioittamiseen ja sen tulee ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (OPH, 2022, s. 23) mukaan: ”varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan”. Näin ollen Mikkelin kaupungin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, s.25) edellyttää, että varhaiskasvatustoimija laatii toiminnastaan kestävän kehityksen suunnitelman. Perhepäivähoitajalle suunnitelma on vapaamuotoinen, ja hän voi hyödyntää sen laatimiseen Luomen ym. (2010) Keke päiväkodissa, Kestävän kehityksen opas -opaskirjaa.

3.8. Tietosuojaseloste

EU:n yleinen tietosuojasetus (GDPR, 2016) säättää henkilötietojen käsittelyä EU:n sisällä. Varhaiskasvatuksen palvelutuottajat käsittelevät toiminnassaan lasten ja perheiden henkilötietoja ja muita salassa pidettäviä tietoja, joten heidän tulee noudattaa EU:n yleistä tietosuojasetusta. Henkilötiedoilla tarkoitetaan esimerkiksi nimeä, osoitetietoja, yhteystietoja, ääni -ja kuvatallenteita tai muita tietoja, joista henkilön pystyy tunnistamaan. Kerätyt henkilötiedot muodostavat rekisterin, jonka kerääjä toimii rekisterinpitäjänä. (OPH, n.d.c.) Yksityisen perhepäivähoidon osalta perhepäivähoitaja toimii siis rekisterinpitäjänä ja on siten velvoitettu laatimaan tietosuojaselosteen, jossa kerrotaan, miten henkilötietoja käsitellään (vrt. Tietosuojavaltuutetun toimisto, n.d.a). Perhepäivähoitajan vastuulla rekisterinpitäjänä on käsitellä tietoja huolellisesti. Yksityinen perhepäivähoitaja laatii tietosuojaselosteen Mikkelin kaupungin valmiille lomakepohjalle.

4. Mikkelin toimintatavat

Varhaiskasvatusta säätelevien lakien (ks. Varhaiskasvatuslaki, 540/2018), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (ks. OPH, 2022 & Mikkelin kaupunki, 2022, s.25) edellyttämien suunnitelmien laatimisen lisäksi yksityisen perhepäivähoitajan toimintaan liittyy yhteistyötahoja ja käytännön asioita, joihin Mikkelin kaupunki ohjeistaa. Tässä kappaleessa käsitellään Mikkelin toimintatapoja yksityisten perhepäivähoitajien asioissa.

4.1. Kunnan rooli ja yhteystiedot

Kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisen yhteystiedot		
Rosa-Emilia Repo Varhaiskasvatuksen palvelukoordinaattori	puhelin:	040 187 2486
	sähköposti:	rosa-emilia.repo@sivistys.mikkeli.fi

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus valvoa, ohjata ja neuvoa yksityisten perhepäivähoitajien toimintaa (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 52§ & 53§). Käytännössä tämä näyttäytyy yhteistyönä ja viestintänä kunnan valvovan viranomaisen ja perhepäivähoitajan välillä. Mikkelin käytänteenä on tehdä vuosittain valvonta- ja ohjauskäynti perhepäivähoitajan kotiin. Valvontakäynnillä tarkastetaan perhepäivähoitajan päivitetty omavalvontasuunnitelma ja muut suunnitelmat sekä vaihdetaan yleisiä kuulumisia kuluneelta toimintakaudelta. Vuosittaiset valvontakäynnit sekä muu neuvonnan ja ohjauksen ulkopuolinen yhteistyö ovat **ennakollista valvontaa**, ja sillä pyritään varmistamaan varhaiskasvatuspalvelun laatu ja lainmukaisuus (Aluehallintovirasto, 2023, s. 15). Mikkelissä ennakkolliseen valvontaan kuuluu myös, että yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaviranomainen tarkastaa kuukausittain Kelan Kelmu-palvelusta yksityisen hoidon tukea vastaanottavat perhepäivähoitajat sekä heidän asiakkaidensa tiedot.

Kunnan rooliin yksityisen varhaiskasvatuksen valvojana kuuluu myös **epäkohtiin perustuva valvonta** (Aluehallintovirasto, 2023). Mikäli kunnalle tulee tieto mahdollisesta epäkohdasta, voi kunta ryhtyä erinäisiin toimiin epäkohdan ja mahdollisen valvonta-asian ratkaisemiseksi:

1. **Selvityspyyntö:** Kunnan valvova viranomainen voi toimittaa yksityiselle varhaiskasvatustoimijalle kirjallisen selvityspyynnön, johon palveluntuottajan tulee myös vastata kirjallisesti ja yksityiskohtaisesti määräaikaan mennessä (Aluehallintovirasto, 2023, s. 19–20).
2. **Huomion kiinnittäminen:** Mikäli kunta toteaa, että yksityinen varhaiskasvatustoimija on toiminnassaan laiminlyönyt varhaiskasvatustilaa, voi hän kiinnittää palveluntuottajan huomiota epäkohtaan (Varhaiskasvatustilalaki, 540/2018, 54§). Huomion kiinnittäminen tulee kyseeseen, kun ”palveluntuottajan toiminnassa on todettu varhaiskasvatustilalain noudattamatta jättämistä, joka on korjattavissa palveluntuottajan omilla korjaavilla toimenpiteillä” (Aluehallintovirasto, 2023, s. 21).
3. **Huomautus:** Mikäli kunta toteaa palveluntuottajan laiminlyöneen toiminnassaan varhaiskasvatustilalaki, voi kunta myös jättää palveluntuottajalle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle (Varhaiskasvatustilalaki, 540/2018, 54§). Tämä taas tulee kyseeseen, kun ”palveluntuottajan toiminnassa on todettavissa selkeä ja jatkuva varhaiskasvatustilalain laiminlyönti, joka on korjattavissa palveluntuottajan omilla korjaavilla toimenpiteillä” (Aluehallintovirasto, 2023, s. 22).
4. **Määräys:** Valvontaviranomainen voi myös antaa määräyksen epäkohdan korjaamiseksi (Varhaiskasvatustilalaki, 540/2018, 56§). Määräystä käytetään tilanteissa, joissa esimerkiksi lasten turvallisuus on vaarantunut, ja palveluntuottajalta vaaditaan korjaavia toimenpiteitä ja epäkohdan poistamista. Valvontaviranomainen voi myös määrätä koko yksikön toiminnan keskeytettäväksi tai kieltää toimipaikan tai sen osan käytön. Mikäli palveluntuottaja ei korjaa epäkohtaa määräyksessä esitettyyn määräaikaan mennessä, voidaan yksikkö asettaa toimintakieltoon. (Aluehallintovirasto, 2023, s. 22–23.)

4.2. Yhdistystoiminta

Mikkelin yksityiset perhepäivähoitajat ry:n yhteystiedot	
puhelin: 050 4094715	sähköposti: mikkelinpaivahoitajat@gmail.com

Mikkelissä toimii Mikkelin yksityiset perhepäivähoitajat ry, joka tarjoaa perhepäivähoitajille verkostoitumista ja tukea perhepäivähoidon käytännön asioissa. Yhdistys toteuttaa yksityisen perhepäivähoidon hoitopaikkavälitystä, eli ohjaavat perhepäivähoidosta kiinnostuneita perheitä ottamaan yhteyttä oman alueensa perhepäivähoitajiin. Näin ollen yhdistykseen kuuluva perhepäivähoitaja voi saada yhdistyksen kautta uusia asiakasperheitä. Yhdistys myös järjestää vuosittain pienimuotoista toimintaa. Valtaosa mikkeliäisistä yksityisistä perhepäivähoitajista kuuluu yhdistykseen, mutta yhdistykseen kuuluminen on vapaaehtoista.

4.3. Hoitosopimukset ja -maksut

Yksityinen perhepäivähoitaja laatii jokaisen asiakasperheen ja lapsen kohdalla erikseen oman **hoitosopimuksensa**, jossa määritellään muun muassa palvelun hinta, varhaiskasvatuksen aloituspäivä ja muut tarvittavat sopimusehdot. Jos hoitaja kuuluu yksityisten perhepäivähoitajien yhdistykseen, saa hän yhdistyksen kautta valmiin lomakepohjan hoitosopimusten laatimiseksi.

Mikkelissä yksityiseen perhepäivähoitoon hyödynnetään **Kelan yksityisen hoidon tukea**. Hoitosopimuksen laadittuaan perhe hakee Kelasta yksityisen hoidon tukea, jonka suuruuden myös Kela määrittää. Kela maksaa yksityisen hoidon tuen yksityiselle perhepäivähoitajalle, joka taas veloittaa perheeltä hoitosopimuksessa määritellyn hoitomaksun ja yksityisen hoidon tuen erotuksen. Mikkelissä yksityisen hoidon tuki koostuu hoitorahan ja perheen tuloista riippuvan hoitolisän lisäksi mahdollisesta kuntalisästä, jonka suuruuden määrittää lapsen ikä. Kuntalisän saamisen ehtona on, että lapsi ei ole esiopetuksessa, lapsen huoltaja ei saa vanhempainpäivärahaa, ja että lapsi on perhepäivähoidossa yli 25 tuntia viikossa. Lisätietoa Kelan yksityisen hoidon tuesta ja tukilaskurin löydän Kelan sivuilta: [Yksityisen hoidon tuki](#) | [Henkilöasiakkaat](#) | [Kela](#).

Yksityinen perhepäivähoitaja saa Mikkelin kaupungilta **sisaruskorotusta**, mikäli hänellä on asiakkaana sisaruksia. Sisaruskorotuksen saamista varten perhepäivähoitajan tulee esittää sisarusten hoitosopimukset yksityisen varhaiskasvatuksen valvovalle viranomaiselle. Tämän jälkeen perhepäivähoitaja voi laskuttaa sisaruskorotuksen Mikkelin kaupungilta **jälkikäteen** sähköisesti Baswaren kautta tai postitse erillisellä laskutuslomakkeella. Sisaruskorotus määräytyy perhepäivähoitajan määrittelemän hoitomaksun sekä yksityisen hoidon tuen erotuksen mukaan. Hoitomaksun ja yksityisen hoidon tukien erotuksesta muodostunut summa jaetaan kahdella, josta muodostuu sisaruskorotuksen määrä. Maksimimäärä sisaruskorotukselle on kuitenkin 145 euroa, ja sisaruskorotusta ei makseta esiopetukseen osallistuvista lapsista. Sisaruskorotus maksetaan perheen vanhimmasta lapsesta.

4.4. Lapsen tuki yksityisessä perhepäivähoidossa

Varhaiskasvatuslaki (540/2018, 15§) edellyttää, että lapsella on oikeus saada kehityksensä ja kasvunsa edellyttämää yksilöllistä tukea. Tuki voidaan jakaa pedagogisiin, rakenteellisiin ja hoidollisiin tuen muotoihin, tuen on oltava suunnitelmallista sekä sen toteutumista on arvioitava (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 15§). Lapsen tuki toteutetaan osana päivittäistä toimintaa: pedagoginen tuki tarkoittaa oppimista edistäviä menetelmiä ja yksilöllisiä pedagogisia ratkaisuja, rakenteellinen tuki liittyy esimerkiksi ryhmäkokoihin ja fyysiseen oppimisympäristöön, ja hoidollinen tuki käsittää lapsen mahdollisen fyysisen sairauden tai vamman hoidolliset vaikutukset lapsen varhaiskasvatukselle (ks. OPH, 2022, s. 50–52). Tarvittaessa varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen ja se suunnitteluun osallistuu myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 15 c§).

Yksityinen perhepäivähoitaja toteuttaa, suunnittelee ja arvioi lapsen tuen tarvetta ja tukitoimia omatoimisesti. Mikäli perhepäivähoitajan tarjoama tuki koetaan riittämättömäksi, tekee kunnan valvova viranomainen yksikköön arviointikäynnin. Arviointikäynnillä valvova viranomainen havainnoi lasta, yksikön toimintaa, käytössä olevia tukitoimia ja pyytää perhepäivähoitajaa täyttämään Yleisen tuen pedagogiset järjestelyt -lomakkeen. Yksityisen perhepäivähoitajan on mahdollista saada oman

alueensa koordinoivan varhaiserityisopettajan konsultoivaa tukea esimerkiksi tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen, mikäli valvontaviranomainen toteaa sen olevan tilanteessa tarpeellista. Kiertävän varhaiserityisopettajan konsultaatiokäyntejä saa enimmillään kaksi. Mikäli koordinoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultoivasta avusta huolimatta lapselle ei pystytä järjestämään riittäviä tukitoimia, ohjataan perhe hakeutumaan kunnalliseen varhaiskasvatusyksikköön.

Lähteet

Aluehallintovirasto. (2023). Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnan käsikirja. Käsikirja kunnan valvontaviranomaiselle. Opetus- ja kulttuuritoimen vastuualue. Aluehallintovirastojen julkaisuja, 159/2023.

GDPR. (2016). EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Viitattu 7.7.2025. [EUR-Lex - 02016R0679-20160504 - EN - EUR-Lex](#)

Luomi, A., Paananen, J., Viberg, K. & Virta L. (2010). Keke päiväkodissa. Kestävän kehityksen opas. Kierrätyskeskus Oy.

Mikkelin kaupunki. (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

OPH. (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

OPH. (n.d.a). Malli turvallisuuskansista. Viitattu 2.7.2025. [Malli turvallisuuskansista | Opetushallitus.](#)

OPH. (n.d.b). Varhaiskasvatuksen turvallisuustyön organisointi ja johtaminen. Viitattu 2.7.2025. [Varhaiskasvatuksen turvallisuustyön organisointi ja johtaminen | Opetushallitus.](#)

OPH. (n.d.c). Tietosuojaosaaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Viitattu 7.7.2025. [Tietosuojaosaaminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa | Opetushallitus.](#)

Pelastustoimi. (n.d). Pelastussuunnitelma. Viitattu 5.8.2025. [Pelastussuunnitelma | Pelastustoimi.](#)

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2021). Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6.

Tietosuojavaaltuutetun toimisto. (n.d.a). Kerro käsittelystä rekisteröidylle. 7.7.2025. [Rekisteröidyn informointi | Tietosuojavaaltuutetun toimisto](#)

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, 753/2018.

Varhaiskasvatustilaki, 540/2018.